

De Wissel

IVN afdeling Eijsden

December 2013
Jaargang 20 nummer 4

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid*

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
Betaling contributie over het jaar 2014.	3
Bereikbaarheid verenigingslokaal De Dassenburcht	4
De "Plateautrappers" anno 2005	4
Digitalisering (herinnering)	5
<i>Wat is geweest</i>	5
15 september: Succes Sterwandeling	5
23 september: Tevreden klanten	6
28 oktober: Goede informatie	6
2 november: Natuurwerkdag niet verregend	6
Ommetje Mesch in voorjaar klaar	6
Activiteiten Florawerkgroep	7
<i>Viskes vange (7)</i>	7
Beek-, Rivier- en Zeeprikken ("Nuuëgenuigers")	7
De Beekprik	8
De Rivierprik	9
De Zeeprik	9
Hoekse en Kabeljauwse Twisten	10
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	11
<i>Agenda 2013</i>	14
Lezingen 2014	14
Het "Wandelschema" & "Korte Tour"	14
"De Woelratten" 2013	14
Programmaoverzicht 2013 Vogelwerkgroep	14
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	15
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> vervolg van pagina: 11	15
Herfst 2013: Gladde Slangen en late Luzernevlinders	16
Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!	23
<i>De Basse-Meuse (toevoeging)</i>	23
<i>Het Mescher Plukbos (1)</i>	24
10 Jaar Mescher Plukbos	24
<i>Natuurherstel op zijn best in Vlaanderen.</i>	27
<i>Het Bestuur</i>	28

walpot (drukkerij

VAN DE REDACTIE

Nummer 4, jaargang 20 zit er alweer op. Op naar het volgende lustrum.

Een ding kan er niet gezegd worden van ons afdelingsblad: dat we gebrek aan kopij hebben. Dankzij een paar vaste schrijvers is het blad altijd goed te vullen.

De opletende lezers zullen ook gemerkt hebben dat het aantal pagina's in de loop van de tijd is toegenomen. Ben ik ooit begonnen met nummers van 20 pagina's, nu zijn de nummers regelmatig 28 pagina's dik.

Zo ook nu weer. De serie Basse-Meuse wordt afgesloten met een nawoord. Onze vaste rubrieken, zoals waarnemingen en "Viskes Vange" zijn er weer. En van een nieuwe miniserie over het "Mescher Plukbos" treft U in dit nummer het eerste deel aan, onder dankzegging aan de "Stichting Grueles", van wie we dit artikel mochten overnemen.

Denkt U vooral ook aan de jaarafsluiting op 17 december in de Dassenburcht. Het bestuur hoopt U allen daar te mogen ontmoeten, onder het genot van een hapje en een drankje en met de natuurbeelden uit Eijsden van John Wiersma.

De redactie wenst u wederom veel leesplezier. De feestdagen naderen met rasse schreden (de Sint heeft het land alweer verlaten), dus de redactie wenst U allen prettige feestdagen en voor 2014 de allerbeste wensen.

Op de website van IVN Eijsden (ivn.nl//afdeling/eijsden) is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd.

PDB

VAN HET BESTUUR

Betaling contributie over het jaar 2014.

Bij dezen het verzoek de contributie voor komend jaar, 2014, te voldoen tussen 1 januari 2014 en 1 februari 2014.

Dit kan als volgt:

1. Contant aan een der bestuursleden (kost niks)
2. Per eigen overschrijfformulier (kost geld)
3. Via internetbankieren (kost geld, goedkoper dan 2)

Het contributie bedrag is nog steeds 11,50 euro.
Ons GIRO nummer is 927056, geldig tot 01.02.2014;
Ons IBAN nummer is **NL05 INGB 0000 927056**, verplicht na 01.02.2014;
beide ten name van IVN EIJSDEN, Cuyleborg 65E te 6228 BE Maastricht.
Nadat de afrekening van 1 februari 2014 bij mij binnen is, zal ik die leden welke nog niet betaald hebben een herinnering sturen.
Mocht u onverhoopt uw lidmaatschap willen beëindigen dan gaarne z.s.m. bericht.

***Uw penningmeester, Jean Creuwels
(043-3616195; mail: jeancreuwels.ivn@gmail.com)***

Bereikbaarheid verenigingslokaal De Dassenburcht

Het lokaal is gelegen in het souterrain van het voormalig Ursulinenklooster van Eijsden, Breusterstraat 27, thans is er een Familiemuseum in gevestigd. Toegang te voet via de poort langs de Treffersteeg. Daar is meestal voldoende parkeerruimte. Om de uitbouw heenlopen, dan ziet u de toegangstrap naar beneden.

1. Komt u via de A2 dan afslag Oost-Maarland nemen, richting Zuiden volgen. Bij rotonde rechtsaf, doorrijden, over het spoor en bij volgende rotonde linksaf de Emmastraat op. 500 meter verder op kruispunt voorbij Zorgcentrum De Bron rechtsaf de Breusterstraat in. Na weer ongeveer 400 meter is rechts het park en vlak voor het Cultureel Centrum is de Treffersteeg met parkeergelegenheid.
2. Komt u vanuit Maastricht langs de Maas dan de weg steeds maar volgen, door Oost heen. U bereikt de rotonde van de Emmastraat, volgen en idem als boven naar de Breusterstraat etc.
3. Komt u vanuit St Geertruid dan bij de rotonde aan de Rijksweg rechtdoor en verder via het spoor als boven onder 1.
4. Komt u van Mesch/Withuis dan Rijksweg volgen langs rechts lanen met witte huizen. Daarna eerste straat linksaf, de Boomkensstraat. Steeds rechtdoor, over het spoor en op kruispunt rechtdoor de Breusterstraat in. Verder zie onder 1.

De "Plateautrappers" anno 2005

De puber natuurgroep van het IVN Heuvelland

Jongens en meisjes vanaf 11 jaar zijn welkom
Je gaat allen mee als je kunt en als je zin hebt
Geen kosten!

Je hoeft niks te leren, het is gewoon fun in de buitenlucht!
Iedere 2 weken een activiteit die 2 tot 4 uur duurt
Ouders gaan niet mee
Deskundige ervaren soepele leiding

Basisprincipe voor "de organisatie" is een minimum aan voorbereiding en een maximum aan plezier. We houden het simpel.

Een greep uit onze activiteiten door de jaren heen:

- herten kijken in de Ardennen
- bos planten
- wilgen knotten
- nestkasten ophangen voor steenuiltjes
- grotavonturen
- bevers zoeken langs de Maas
- nachtelijk vleermuizen vangen met Renee Janssen
- uilen luisteren in groot bos in een winternacht
- struikopslag zagen in de Curfsgroeve
- volle maan wandelingen
- hagen knippen
- poelen graven voor geelbuikpadden
- dassen kijken
- vele avondwandelingen
- appels rapen in de Belletboomgaard
- bezoek aan Huize de Beuk met uitleg over de jacht
- wandeling hamsterreservaat naar de van Tienhovenmolen
- zoeken naar hazelmuizen

Kinderen nemen altijd rugzak met wat te eten en drinken mee, een klapzaag, een snoeischaar en werkhandschoenen (verplicht).

Via de mail maakt de leiding bekend wat er te doen is, waar en hoe laat.

Opgeven via: joostvankoppen@gmail.com

Het bestuur

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

WAT IS GEWEEST

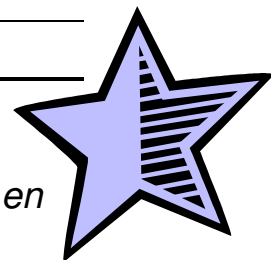
15 september: Succes Sterwandeling

Weinig belangstelling uit Eijsden en Cadier&Keer.

Met slechts drie personen togen wij naar Valkenburg. Hier voegden zich vier VTN'ers bij ons. Na een fraaie doch ook stevige tocht langs en door o.a. het Oombosch en langs de Geul kwamen wij in de Kasteeltuin van Valkenburg. Hier werden de deelnemers hartelijk ontvangen

door de vrijwilligers van IVN Valkenburg. Koffie en vlaai gratis. Voor de

meesten was het een eerste, geslaagde kennismaking met deze trots van Valkenburg. Ook de andere deelnemende IVN afdelingen arriveerden druppelsgewijs. Wat goedendag zeggen heen en weer en tussendoor de tuin verkennen. Met deskundige uitleg. IVN Valkenburg kan trots zijn op hun organisatie!

23 september: Tevreden klanten

Twintig bezoekers waren er op maandag 23 september present voor de presentatie over Vlinders en Orchideeën in Andalusië. Bert Verton van IVN Heuvelland, voorheen Wylré-Gulpen en Wittem, was de spreker. Hij voerde zijn gehoor op een aangename manier door Spanje met prachtige beelden van landschap, natuur en cultuur. Hierbij voldoende, deskundige uitleg. Zelfs van Latijnse namen. Niet te veel details maar genoeg om het getoonde te begrijpen en verbanden te zien.

Bert kreeg dan ook een welverdiend applaus plus een attentie van onze afdeling.

28 oktober: Goede informatie

Eenentwintig bezoekers present voor de presentatie over de laatste twee jaren van het steenuilenonderzoek door onze vogelwerkgroep. Een arbeid intensief werk. Naast leden van die werkgroep ook eigen leden en zelfs 4 niet-IVN'ers. Philip Meyer presenteerde een degelijk verhaal vol cijfers en beeldmateriaal. In Limburgs verband doen onze Steenuilen het vrij goed. Toch in 2013 minder succesvolle broedgevallen dan in 2012. Er zijn nog veel vraagtekens. De toehoorders toonden zich tevreden. Voor Philip, die voor het eerst zo'n presentatie gaf, een verdiend applaus en een attentie van de afdeling. Er was geen pauze maar na afloop werd er toch nog wat bijgepraat onder het genot van een kop koffie.

2 november: Natuurwerkdag niet verregend

5 IVN'ers en 1 niet-IVN'er, die overigens voor twee telde, waren om 09.00 uur present op De Waardhoff om samen met de eigenaar de handen uit de mouwen te steken. Ondanks enkele regenvlagen lukte dat uitstekend en om 12.45u konden wij dan ook terugzien op een geslaagde activiteit. De bomen waren ontdaan van valse takken, 2 nieuwe walnotenbomen geplant en 2 andere verplaatst. Ook werden vele boomkasten verwijderd. En alles werd netjes opgeruimd. De catering werd verzorgd door de dames José Creuwels en Suzan Vandewiel. Dat was ook nu weer voortreffelijk.

JC

Ommetje Mesch in voorjaar klaar

De groep 'Bloemenmeisjes' heeft samen met Johan Stoffer een 4 en 7 km

lang ommetje gemaakt met vertrekpunt De Laathof in Mesch. Dit ommetje is in tekst klaar en moet nu voorzien worden van foto's. Daarna hopen we het in het voorjaar te kunnen uitgeven. De vorm moeten we nog met de gemeente bespreken. In ieder geval loopt het ommetje van 7 km langs de uitzichttoren die vrijdag 29 november is geopend.

We nodigen iedereen uit om 21 april (tweede Paasdag) en vrijdag 25 april dit ommetje met ons te lopen, dan staat de bloesem er vast prachtig bij. Vertrek om 13.30 uur bij de Laathof.

We zullen het ook in juni/juli lopen als de bloeiende akkers op z'n mooist zijn.

Tineke de Jong

Activiteiten Florawerkgroep

Afgelopen jaar zijn we het hele jaar bezig geweest met determineren van de planten in de Waardhoff, hebben we het ommetje uitgezet, beschreven, nagelopen en gefotografeerd. Sommigen hebben al bij de ontbijtexcursie kennis kunnen maken van de 'nieuwe natuur' in de Waardhoff.

Ook leuk was de activiteit met de kids van de basisschool van Mesch. Wat waren die actief bezig in de wei bij het insectenhotel met poelen schoonmaken, heggen knippen, takken sjouwen boompjes rooien en takkenrillen maken.

We gaan zeker ook in 2014 weer een aantal keren de planten determineren om de ontwikkeling in de akkers en graslanden te kunnen volgen. Maar 't Tiende Vrij, of de Eijsder Beemden zullen we als afwisseling ook weer bekijken. En misschien weer samen snoeien of met de kids op pad. Dit terrein vraagt gewoon om samen veel activiteiten te ontplooien.

Tineke, namens de 'bloemenmeisjes'

VISKES VANGE (7)

Beek-, Rivier- en Zeeprikken ("Nuuëgenuigers")

Aan de Maas leerde je, dat je een mysterieuze vis kon tegenkomen met een eveneens wonderlijke naam: "nne Nuuëgenuiger". Ook hier was het je niet bekend of die ook een Nederlandse naam had. Er werd verteld dat hij er uit zag "wie 'nnen ìel mit loeëker" en dat hij een "zoeknap"(zuignap) had, waarmee hij zich vast kon zuigen. "Dat zien dij mit de zieëve loeëker van opzij", werd er gezegd. Sommige soorten vissen waren

echter zo goed als uitgestorven, omdat de Maas niet schoon meer was en gekanaliseerd en gestuwd. Ook de Nuuëgenuiger leek dit lot beschoren. Toch had ik éénmaal geluk: op een keer in de vroege jaren zeventig kwam er een ronde, palingachtige vis de Maas afrollen en deze belandde via mijn schepnetje in mijn emmer. Zo kon ik hem goed bekijken. De zuignap was de vreemd gevormde bek met een soort rasp erin en de “loeëker” waren zeven kieuwgaten aan beide zijden van de kop. Aangezien je vanaf de zijkant één rij van die zeven gaten ziet, een oog en het enige neusgat midden op de neus, ligt de naam “Nuuëgenuiger” wel voor de hand. Deze naam is wijd verbreid in Limburg en staat zelfs in de officiële Nederlandse woordenboeken (bijvoorbeeld in de “Koenen” en de “Van Dale”): “Negenoo”. In Echt-Gebroek heet hij trouwens ook “Zevenuiger”. De meest gangbare Nederlandse naam is: “Rivierprik”, of “Beekprik” voor de kleinere, nauw verwante soort. Er komen in Nederland drie soorten Prikken voor: De Beekprik, de Rivierprik en de Zeeprik.

De Beekprik

Net zoals de andere soorten Prikken ziet de Beekprik er een beetje uit als

een Paling. De Prikken worden voor het gemak tot de Nederlandse visfauna gerekend, maar eigenlijk zijn het geen echte vissen. Ze behoren tot een diergroep, die wordt aangeduid als “Rondbekken”. De andere soorten, de “echte” vissen zijn “Beenvissen”.

Beekprikken zijn de kleinste in ons land voorkomende Prikken en worden tussen de 12 en 19cm lang. De rug is geel-

achtig, de onderkant is zilver. In het Duits spreekt men van “Bachneunauge”, in het Engels van “Brook lamprey” en in het Frans van “Petite Lamproie” (“de rivière”) of “Lamproie de Planer”. De “Lamprei”-namen (ook de Nederlandse), zijn afgeleid van een Latijnse woordsamenstelling, die vertaald kan worden als “Steenlikker”. Dit is een goede aanduiding van het gedrag van het dier.

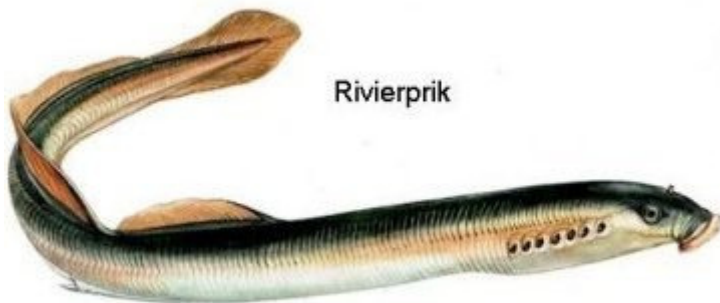
Beekprikken leven het grootste gedeelte van hun leven (6 jaar) verborgen als larve in de bodem van beken. Daarna komen ze uit de bodem en ontwikkelen ze zich, in het begin van de zomer, tot volwassen dier. Aan het eind van de zomer graven de volwassen dieren zich dan in. In het volgende voorjaar komen ze weer tevoorschijn en vindt de voortplanting plaats, op zandige plekken met fijn grind. De mannetjes maken kuiltjes door steentjes met hun zuigmond te verplaatsen. De vrouwtjes zetten hun eitjes daarin af die meteen door het mannetje worden bevrucht (het mannetje windt zich daarbij om het vrouwtje heen). Enkele weken hierna sterven de volwassen dieren (ze zijn

dan 7 jaar oud). De larven (tot maximaal 2000 per vrouwtje) laten zich meeveren met de stroom en graven zich op geschikte plaatsen in. Ze voeden zich door het water te filteren op algen, minuscule diertjes en andere voedingsstoffen. Hun kop steekt daarbij boven de bodem uit. De larven worden gegeten door allerlei vissen zoals Paling, Elrits en Driedoornige Stekelbaars. Volwassen Beekprikken worden ook gegeten door vissen (Beekforellen).

Beekprikken zijn bekend uit de Geul en haar zijbeken. Ook het Belgische deel van de Voer wordt genoemd als vindplaats (bron: Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse Overheid, verspreidingsgegevens).

De Rivierprik

Rivierprik

De Rivierprik lijkt op een grotere uitgave van de Beekprik. Hij wordt wel een flink stuk langer (lengte tot 50cm) en de kleur verschilt van die van de Beekprik. De larven zijn meer zilverwit dan de gelige Beekpriklarven. Volwassen Rivierprikken zijn aan de bovenzijde bruinachtig met aan de zijkant een gouden gloed.

In het Duits heet hij "Flussneunauge", in het Engels "River lamprey" of "Lampern", Frans: "Lamproie de rivière" (Waals: "Lamprôye" of "Amproye"). Fries: "Njoggeneach". Zweeds: "Nejonöga". De Diksjenaer van Mestreech (Endepols 1985) geeft naast "Negenuiger" ook "Windel". Eijsdens: "Nuuëgenuiger". Het woord "Prik" slaat op de lange, puntige vorm van het dier (met zijn spitse snuit).

De larven van de Rivierprik leven eerst ruim 4½ jaar in de bodem van rivieren en grote beken, alwaar ze zich net als Beekprikken voeden met allerlei algen, diertjes en stoffen. Na het volwassen worden trekken de Rivierprikken naar zee. Hier hechten ze zich met hun raspbek als parasiet aan zeevissen. Na ongeveer 2½ jaar (dus op een leeftijd van 7 jaar) zwemmen ze de rivieren op om er in het voorjaar te paaien. De eitjes worden afgezet in door de Prikken gemaakte kuilen in de bodem. Het aantal gelegde eitjes kan bij grote vrouwtjes oplopen tot wel 40.000. Na het paaien sterven de volwassen dieren.

Tot een kleine eeuw geleden kwam de Rivierprik nog massaal voor in de Maas en werd veel gevangen door beroepsvissers. Door het bouwen van stuwen en door de vervuiling verdween de soort bijna geheel uit de Limburgse Maas. Op dit moment worden er weer wat vaker Rivierprikken gevonden in de Maas en Geul.

De Zeeprik

Nog weer een grotere Prik is de Zeeprik. Deze soort kan wel 1m groot wor-

den. Een verschil met de Beekprik en de Rivierprik is, dat de Zeeprik enkele cirkels met goed ontwikkelde tanden op de raspschijf in de bek heeft.

Zijn naam is in het Duits: “Meerneunauge”. Engels: “Sea lamprey” en Frans: “Lamproie marine”.

© Jelger Herder

De rug van de Zeeprik is grijsgroen met een marmertekening. De larven zijn grijsbruin.

De Zeeprik legt zeer veel eitjes in nestkuilen in rivieren (tot wel 170.000). De uitgekomen larven zoeken slibbanken op in de rivier en kunnen daar wel 5 tot 8 jaar in verblijven. Daarna ontwikkelen ze zich tot jonge Zeeprikken en zwemmen naar zee waar ze enkele jaren als parasiet op zeevissen leven. Hierbij onttrekken ze bloed en andere voedingsstoffen aan hun gastheer door het gebruiken van de rasp in

de zuigmond. Aangevoeld is, dat ook grote zeezoogdieren zoals Walvissen worden geparasiteerd.

Zeeprikken kunnen ongeveer 11 jaar oud worden en zwemmen dan de rivieren op om zich daar voort te planten. Hierna sterven ze. Zeeprikken werden tot ongeveer 1925 bij Maastricht gevangen (bron: de atlas “Vissen in Limburgse beken” van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg). De soort kwam zelfs in Wallonië voor. Na het stuwten en kanaliseren van de Maas en door de vervuiling verdween de Zeeprik uit Limburg. Sinds een aantal jaren worden er nu weer volwassen Zeeprikken in de Roer bij Roermond waargenomen. Ook zijn er daar jonge dieren gevonden. Het maken van vispassages en het verbeteren van de waterkwaliteit kan de situatie weer verbeteren. Dat dit een belangrijk streven is voor de toekomst, moge duidelijk zijn.

Hoekse en Kabeljauwse Twisten

Bij het bestuderen van de vissoorten komt men allerlei interessante zaken tegen. Bijvoorbeeld de vraag naar het belang van de Prik als consumptievis. De ene auteur noemt hem erg lekker, mits goed bereid, anderen benadrukken dat Prikken niet lekker van smaak en structuur zijn. In ieder geval waren ze belangrijk als aasvis. Reeds in de 16e eeuw (1577) wordt dit door de Scheveninger Adriaen Coenen in zijn “Visboeck” vermeld. De Prikken werden levend in Prikkenbakken meegenomen op de vissersschepen. Ze werden tijdens de lange reis op het goede moment in stukken gesneden om ze aan de haak te doen (“hoek” in middeleeuwse dialecten), om er Kabeljauw, Schelvis of Bot mee te vangen. Sommige bronnen zeggen dat scheepsjongens eerst de Prikken moesten doodbijten, alvorens deze aan de haak gingen. Dit was

geen leuk karweitje voor de “Prikkenbijters”. Het trekken van een lijn door het water met aas eraan wordt “peuren” genoemd. In de loop der tijden werden er allerlei constructies ontwikkeld waardoor met vele lijnen en zijlijnen tegelijk kon worden gevist. We spreken dan van “hoekwant-“ of “beugvisserij”. De schepen werden “hoekers” genoemd.

De “hoek” (vishaak) gaf in essentie mogelijk ook zijn naam aan één van de partijen in de burgeroorlog die tussen 1349 en 1490 in Zeeland en Holland woedde. Het begon zo: De graaf van Holland (Willem IV) overleed kinderloos in 1345. Er ontstond een vete om de macht, tussen zijn zus (Margareta van Henegouwen) en haar nog zeer jonge zoon (Willem V van Beieren). De aanhangers van Willem V werden “Kabeljauwen” genoemd, naar verluidt naar het Beierse wapen met daarin het blauw-witte ruitpatroon, dat aan visschubben deed denken. De volgers van Margareta kregen de naam “Hoeken” (of “Hoeksen”), mogelijk naar de vishaken waarmee de Kabeljauwen werden verschalkt.

Jacques Piters

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 30.08 's Avonds vliegt een grote partij Kraanvogels over Gronsveld zuidwaarts.
- 30.08 Met Bert Verton e.a., zonder Joost, naar natuurgebieden in De Eifel. Heen en weer 2*1,5 uur ruim. Eerst naar Sitsig/Krekelberger Heide. Daarna lopend heen en weer naar Hundsbrück. Ware natuurparels en ook tussendoor genieten van de bloemrijke graslanden vol met (on)kruiden. Ons hoofddoel: de Gewone Gentiaan, de Duitse Gentiaan en de Kransgentiaan. Zij waren er in groten getale. Ook vele andere bijzondere planten die je in die biotoop kan verwachten. Zoals Herfsttijloos en Driedistels. En boven en op dat alles vlinders en nog eens vlinders in grote aantallen. Koolwitjes, Geaderde Koolwitjes, Argusvlinders, Atlanta's, Daggauwogen, Kleine Vossen, Citroenvlinders, Icarus Blauwtjes, Bonte Zandoogjes, Zandoogjes, Dambordjes, Kleine Vuurvliegjes, Bruine Vuurvliegjes, Gele / Oranje / Zuidelijke Luzernevlinders, Hooibeestjes, Keizersmantels, Gamma Uiltjes. En van al dat schoons zowel mannelijke als vrouwelijke exemplaren! Merkwaardig is dat het Gentiaanblauwtje zich niet liet bewonderen. Blijkens de statistieken komt het er zelfs helemaal niet voor. Onze andere Bert, de vogelaar, was uitermate tevreden met Grauwe Klauwieren en Distelvinken. Ik als zoogdierman moest het doen met keutels en prenten.
- 31.08 Broer Jef telt 31 jonge Muurhagedissen.
- 01.09 September begint goed, om 21.20u negen Dassen op een weiland voor het Rijckholterbos. Op de Kampweg daarentegen ligt een dode Eekhoorn. Irene meldt een dode Steenmarter in Heer.
- 06.09 Drieluik in de natuur met Joost e.a. Eerst naar La Tombe tussen Lanaye en Eben-Emael. Een parel grasland met als ondergrond kiezel. En hij was er: de zeldzame, in ons land een Roder Lijst soort, Parnassia. De Blauwe Gentiaan vonden wij niet. Ook heel wat webben van de Tijgerspin. Met en zonder eige-

naar. Daarna in Kanne naar de Tiendeberg e.o. De helft van ons gezelschap kende deze plek niet. Helaas mag je het gebied zelf niet in zonder gids. Dus alleen buitenom. Als laatste deel naar Smeermaas voor een tocht langs de Maas en door de Hochter Bampd. Hier begint de Grensmaas en zijn de nieuw gemaakte natuur mogelijkheden duidelijk te zien. Weinig water in de Maas. Heel wat watervogels dus maar zonder vogelaar Bert erbij bleven die anoniem. De planten kregen echter heel wat aandacht. Ook de daarboven fladderende Vlin- ders. Van zowat alles wat in behoorlijke aantallen. Vanwege een fikse regenbui de tocht halverwege moeten afbreken. Volgend jaar opnieuw!

- 08.09 Weer melding van Kraanvogels boven Gronsveld.
- 12.09 Een Eekhoorn komt nieuwsgierig kijken naar de verhuis activiteiten van de Gemeente.
- 15.09 Tijdens STER wandeling een Schorpioenkever op de weg. Dode Das ter hoogte van De Planck.
- 20.09 Met Joost e.a. naar Burnontige in de Ardennen. Een fraaie landschapstocht die uitnodigt om eens terug te gaan als de bermen en open bosplekken in bloei staan. Nu genieten van de regio en van de Paddenstoelen.
- 21.09 Ik tel 9 jonge Muurhagedissen, ook op 2 plekken in de Caestertstegen. Een jonge Vos loopt vlak voor mij rustig door het bos.
- 22.09 In Mheer laat zich nog een Hazelworm zien. Drie Oranje Luzernevlinders boven klaverlandje bij het Trichterbeeldje. Nachwuchs. Dode Das langs de weg Herkenrade–Mheer, door meerdere personen gezien en gemeld. Zelfs door het echtpaar Coenegrachts–Creuwels uit het Belgische Rekem dat op een gewone fiets een tocht door ons heuvelland maakt! Ook dode Das langs de Heiweg.
- 24.09 In Eckelrade zijn al 4 hectares Bieten geogst. In Voeren wordt de eerste Maïs binnengehaald.
- 26.09 Langs de Kapelkesstraat staan nog zeker 20 Breedbladige Wespenor- chissen tegen de muur aan.
- 27.09 Met Frans Jongen en 20 anderen door het Aachenerwald. Een mooie, pit- tige bostocht. Hoogtepunten de waarneming van een echte slang en op een ein- de een echte Hazelworm. Langs de Dorreweg, op een stukje privé terrein, staan meer dan 100 Springbalsemien planten. Het begin van de invasie?
- 28.09 Niets vermoedend draai ik op mijn fiets richting bruggetje over een zijpoel van de Maas achter Kasteel Oost. Wat staat daar op die brug? Twee Damher- ten, een spietser en een geit. Als ik een foto probeer te maken trekken zij zich terug in de bosjes. Dan maar er achter aan. Zonder resultaat, maar wat is dat! Wat staat daar nog te bloeien in het gras? Vier bloemen Herfsttijloos!! Deze zeldzame plant staat graag op vochtige plekken, niet zo verwonderlijk dus bij het water. Zij begint pas in september te bloeien en de roze bloemen zijn te zien tot einde november. De naam Tijloos duidt mogelijk op het feit dat de plant zich niets van de tijd aantrekt. In de herfst eerst de bloem en in het daarop volgende voorjaar pas de bladeren en de vrucht!
- 29.09 Langs de schaatsvijver in de EB staan parmantig 5 Kieviten. Langs de wa- terrand trippelen ook, druk voedsel zoekend, 6 steltlopertjes. Zijn het Kleine Strandlopers of Oeverlopers? Op de Knuvelkes wordt het laatste gras geogst.

Op het weiland naast Colombo foerageren weer meer dan 30 Witte Kwikstaarten. Blijkbaar hun vaste stopplaats tijdens de jaarlijkse trek naar het Zuiden.

- 30.09 In het donker laten zich toch nog 2 Dassen zien. De Maïs campagne is nu ook hier gestart. Ook de aardappelen gaan massaal de grond uit. De uien zijn al grotendeels weg. Er wordt gewerkt tot na 22.00 uur! Geen plaats op de veldwegen voor fietser/wandelaar met ook nog de aan-/afvoer van appels en peren.
- 30.09 Bert Beckers meldt een dode Das langs de Burg. Beckersstraat in Mheer. Wielerliefhebbers melden mij 3*1 grote dode Das langs de weg van Visé naar Tongeren. Inderdaad een al vele jaren bekend staand kerkhof voor de dassen in het Luikse mergelland.
- 01.10 Toch weer eens een Eekhoorn en zelfs een Hermelijn in Kavertsjart. De jeugd van de O.B.S. Mesch heeft een werkochtend op De Waardhoff in de boomgaard rond de woning onder leiding van Peter Joosten van het IKL. Ook enige dames van de Floragroep zijn present o.l.v. Tineke de Jong die ook een stuk educatie naar de scholieren toe verzorgt. Leerkrachten en enkele ouders/grootouders helpen ook goed mee.
- 01.10 Bert Beckers ziet voor de eerste keer in zijn leven levende Dassen. Voor 07.00 uur liefst twee stuks op Stashaag.
- 02.10 Joost van Koppen ziet hoe om 06.52 uur een grote Das de Spaubeeklaan tussen Geleen en Spaubeek oversteekt.
- 03.10 De eerste km van de Dorreweg (de Daor) is voorzien van een laag fijn gemaakt bouwpuin. De zondagwandelaars mogen niet door plasjes en modder lopen. Een deel van het Gronsvelder ommetje, D'n Drij, is ook zo behandeld.
- 04.10 Met Joost e.a. een vrije tocht gemaakt vanuit Hockay. Dat betekende een eerste deel vrij struinen door brandgangen, tussengangen en bosschages. Het jachtseizoen is open, veel jachtkansels. Onderweg nu en dan regen, geen geluiden van burlende hertenbokken, wel 7 á 8 hinden gezien en heel veel Vliegenzwammen. De andere paddenstoelen konden wij niet op naam brengen. Het tweede deel ging van Pont de Belleheid naar Pont de Centenaire, droog en onder een licht zonnetje. Het klassieke stuk langs en over de Hoegne omhoog. Goed voor Waterspreeuw en Grote Gele Kwikstaart. Op het einde van de tocht nog een bijzondere waarneming: een Raaf! De Damherten hebben zich inmiddels al op de weilanden voor de Bachstraat laten zien.
- 05.10 Dhr. Fred Lieben uit de Beezepool meldt: om 11.00u zat een fraaie Ooievaar op het dak van Boomkensstraat nr. 4. Minder leuk voor hem was dat zijn volières bezoek kregen van een Buizerd die erin slaagde een sijsje te pakken te krijgen, door de draad heen dus! Een dag later ziet Fred een Vos en een Ree uit een maïsveld vluchten. Cor Hanssen meldt een dode Das langs de N278 ter hoogte van kilometerpaal 5.
- 07.10 De fa. Schots&Scheef is druk doende met maai-beheer in de berm.
- 08.10 Prachtige en stevige landschapstocht gemaakt. Noorbeek, Bergenhuizen, Banholt, Terhorst, Terlinden, Beutenaken, Slenaken, Schilberg, Ulvend, Kattenrot, Schophem, Ketten, Vitschen, Voeren/Grebbe en ten slotte Mheer. Tussen Schophem en Ketten langs de Voer heel wat Vlinders, onder andere Gehakkelde Aurelia's en Oranje Luzernevlinders.

Zie verder op pagina: 14

AGENDA 2013

Lezingen 2014

17 dec	Jaarafsluiting. John Wiersma, IVN: Presentatie natuurbeeldjes in Eijsden	20.00 uur
28 jan	Gert Reijnen, Sittard: Bomen kijken	20.00 uur
24 feb	Gerrit Haak, Sittard: Mo(nu)ment voor bomen	20.00 uur
31 mrt	Lei Nelissen, Spaubeek: Archeologie	20.00 uur

De Dassenburcht is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Zodra verdere gegevens bekend zijn volgt tijdige publicatie in de regionale pers. Getracht zal worden in elke laatste week van een maand een spreker te vinden. Houdt de lokale pers dus in de gaten.

Het "Wandelschema" & "Korte Tour"

22 jan	Pietersvoeren, 9 km	11.00 uur
--------	---------------------	-----------

Het programma is samengesteld door José Goessens, Anne-Marie Hanssens, Marianne Schols en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem. Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschied op eigen risico en verantwoording. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672

"De Woelratten" 2013

14 dec	afgezegd	10:00 uur
--------	----------	-----------

Programmaoverzicht 2013 Vogelwerkgroep

Datum	Tijd	Activiteit	Trefpunt/contact
December			
Za 28	10.00	Pimpelexcursie	Eijsder Beemden
Jan 2014			
Di 7	19.30	Nieuwjaarseffen	Dassenburcht

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

2013 Vogelwerkgroep IVN Eijsden tellingen & nestkasten

Van	Tot	Tijd	Activiteit	Contact
1 nov	eind dec	in overleg	onderhoud uilenkasten	Frans
14 dec		09.00	Wintervogeltelling, Restaurant Δ Trichterweg 5	Wiel
30 dec		09.00 Kasteelpark	winterbekentelling - Voer	Wiel

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Wiel	408 19 41
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10	Frans	409 12 83

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen.
Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

datum	locatie	activiteit

Ook in 2014 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari. Dus als je mee wilt lopen dan mail even tineke.de.jong@kpnplanet.nl

BIJZONDERE WAARNEMINGEN VERVOLG VAN PAGINA: 11

- 09.10 De bus excursie Mordbach–Einruhr mee voorgelopen. Een pittige tocht. Bijzonderste waarneming, naast de vele paddenstoelen, een 50-tal Herfsttijloos planten. 2 Partijen Kraanvogels vliegen over de Sjechelder zuidwaarts.
- 11.10 Met Jacques e.a. een fraaie 18 km lange tocht gemaakt door de Natte Haspengouw. Vanuit Alde Biezen naar Bilzen en terug via een omweg. Triest is dat al dat hoogstamfruit niet geoogst wordt. Pruimen, peren en appels massaal op de grond. Soms liepen we er gewoon overheen.
- 13.10 Broer Jef ziet langs de weg Maastricht naar Canne, ter hoogte van het voormalig douanekantoor, een grote dode Das liggen.
- 13.10 Buslijn 57, onderweg van Gulpen naar De Heeg met als passagier Irene Edens moet onder aan de Kampweg stoppen. Er ligt een groot dier op de weg. Een nog levende aangereden Ree. Op verzoek van haar wordt Dhr. Jacobs, jager uit Gronsveld, gebeld die het dier met een krachtige snee door de keel uit haar lijden verlost.
- 14.10 Hoezo crisis? De welbekende HEMA heeft een speciale aanbieding, De Glimlach van de Week: 4 fraai verpakte elstarappels voor máár 2 euro. Dat is omgerekend 1 gulden 10 voor één enkele appel. Smakelijk!
- 15.10 Een van de fraaie, meer dan 80 jaar oude, Beuken op de Riessenberg is omsingeld door zwammen. Zal ik het nog meemaken dat de boom het helemaal begeeft? Een al jaren verlaten burcht op de Trichterberg is weer bewoond door een stel Dassen!
- 18.10 Zonder Joost een fraaie landschapstocht gemaakt door Heure le Romain, Hauts Froidmont, Haccourt en Oupeye. Op en neer betekende zweten. Heel wat Dagpauwogen, Atalanta's en Witjes gezien. Toppers een Oranje Luzernevlinder en een Fazanthaan. Ook kunnen genieten van de vele gaten, zowel oude verlaten, als nog in gebruik zijnde mergelgroeves van enorme omvang, in het landschap.
- 21.10 Een dode Das langs de N590, de weg van Maastricht via Berg&Terblijt naar Valkenburg.
- 22.10 Oktoberzon goed voor 1 Atalanta, 1 Gehakelde Aurelia en 2 Oranje Luzernevlinders langs de Voerenweg.
- 23.10 Boven SNORAVIA fladderen meer dan tien Oranje Luzernevlinders.

- 28.10 Bij De Beuk fladderen 2 Atalanta's. Relatief weinig volwassen Muurhagedissen te zien in de oktoberzon. Is er wat aan de hand? Gelukkig heel wat youngsters.
 - 30.10 Langs de Mechelbeek, jawel hoor in Mechelen, laten zich 2 fraaie Fazant-hanen zien.
 - 01.11 Met Joost e.a. een struintocht gemaakt vanaf Hilleslagen door het Vijlenbos en terug. Ondanks de miezerige regen kunnen genieten van het landschap. Vogels en zoogdieren lieten zich niet zien.
 - 01.11 Op de helling van de Krekelberg ziet Irene een fraaie Vos. Een half uurtje later vliegt er op het weiland voor de Krekelberg een Houtsnip op!
 - 07.11 Op deze droge dag een snel bezoek gebracht aan Graviere Brock in Hermalle. Een klein maar belangrijk natuurgebiedje niet ver van Eijsden langs het Albertkanaal.
- @ 10.11 Wiel Schins meldt: 10:00 uur in de Eijsder Beemden: Ondanks enkele jaren scholing begrijp ik niet hoe struiken en bomen water tegenhouden en in welke, meetbare mate dan? Of is er weer eens een verborgen agenda, is er geld, dadendrang, veiligheidshype?! In elk geval weer flink gemept in Eijsdense natuur. Moeten we (weer eens) huilen of toch maar lachen?!
- 11.11 Op het nieuwe industrieterrein ten westen van Gronsveld op voormalig Eijsdens gebied hebben de hoofdwegen een naam gekregen. De hoofdweg heet Habitatsingel. Daartussen twee verbindingswegen: Dassenburcht en Korenwolf. Je moet maar lef hebben als gemeente Maastricht. Eerst het leefgebied van die dieren inpalmen en transformeren in industrieterrein en dan die namen!
 - 15.11 Met Joost e.a. via gebaande wegen van Eperheide naar Hommerich. Daarna struinend door veld en bos terug. Geen wild gezien. Ook geen sporen van Wilde Zwijnen die er in grote getale zouden voorkomen?
 - 18.11 Even de situatie in de Eijsder Beemden aan de noordkant gaan bekijken. Er zijn heel wat bomen en struiken verwijderd, hun restanten liggen nog op grote hopen. Nu maar aannemen dat deze kaalslag inderdaad helpt. Langs het Rijckholterbos blijkt een Wild Zwijn meer verrast door mij dan omgekeerd. Het dier gaat er als een Haas vandoor!
 - 22.11 Met Frans e.a. Voetspoor 218 uit 2008 van Hans Hermans gelopen. Een pittige, niet al te lange tocht door het voormalige Vierlanden gebied rond het huidige Drielandenpunt.
 - 26.11 Tocht gemaakt door het bos in volle herfststooi. Alles onder blad. Toch 1*3 en 1*7 Reeën. Op een weiland wroetsporen van een Wild Zwijn.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Herfst 2013: Gladde Slangen en late Luzernevlinders

Na een aarzelend begin werd september op de derde van de maand toch weer zomers warm: 25°. Ook zomers waren de Blauwvleugelsprinkhanen langs de spoorlijn, de Oranje luzernevlinders in de Eijsder Beemden en de St. Jansvlinders aan de Schans.

Woensdag 4 september. Warm (28°). Veel Bruin Zandoogjes in de Eijsder Beemden.

Donderdag 5 september. Heet (32°). Forellen in de Berwijn en enkele Kleine Vuurvlinders op Jacobskruiskruid langs de snelweg in Caestert.

Vrijdag 6 september. Broeierig (29°). Later op de dag onweersachtig.

Zaterdag 7 september. De zomer zakt weer in. Regenachtig bij 18°.

Zondag 8 september. Er zijn nog Huiszwaluwen aan de Vogelzang. Nog steeds geen 20°. Wel goed vlinderweer met 9 Oranje luzernevlinders op de St. Pietersberg en overal Kleine Vossen op de Buddleia's. Achter het Veldje zelfs 15 op 1 struik!

Dinsdag 10 september. Koude bovenluchten en regen tegen het raam bij 16°. De haard kan al aan!

Donderdag 12 september. Door personeel en bestuurders van de gemeente wordt plechtig een tijdcapsule (kistje) begraven achter het Ursulinencomplex met daarin documenten uit heden en verleden en wensen voor de toekomst. Deze capsule zal over 50 jaar geopend worden. De Stichting Eijsdens Verleden, De Stichting Eugène Dubois en het IVN blijven gehuisvest in het Ursulinengebouw, dat vanaf nu het Internationaal Museum voor Familiegeschiedenis herbergt.

Vrijdag 13 september. Even een bezoekje aan de heringerichte stortplaats bij Abdissenbosch. Een Levendbarende hagedis, 10 Icarusblauwtjes en een Hooibeestje gezien.

Zondag 15 september. Nog steeds koel (16°), maar wel zonnig.

Maandag 16 september. De gemeentelijke organisatie is verhuisd naar Margraten. Na de eerste werkdag via de Piepert bij Eijs naar Breust gereden. In de Piepert enkele zonnende Levendbarende Hagedissen (bij 16°), enkele Bruin Zandoogjes, een Kleine Vuurvlinder en een St. Jansvlinder.

Tussen 17 en 19 september wordt het nog maar maximaal 12 tot 15° overdag. Zo wordt die mooie zomer in juli en augustus alweer vergeten.

Vrijdag 20 september. Beter nieuws. Er komt een hogedrukgebied aan, "Jette" genoemd door de Berlijnse weerkundigen. Jette is de opvolgster van Hannah. Ik zie 5 Patrijzen en 2 Fazanten in het Hamsterreservaat tussen Margraten en Sibbe. Bij de Bron een Kolibrievlinder en in de Bron vele Groene Kikkers.

Zaterdag 21 september. Na een tip en op verzoek van Vincent Gustings gaat ondergetekende mee met een zoekexcursie naar de Gladde Slang op het Nederlandse deel van de St. Pietersberg. De Gladde Slang komt voor op het Belgische deel van de berg maar was in Nederland (naar men dacht) sinds

ongeveer 1958 verdwenen, mede door het afgraven van de helling waarop ze voorkwam ("De Coulisse"). Het feit dat het gebied wordt doorsneden door het Albertkanaal bemoeilijkt herbevolking van de Nederlandse berg door dieren van de Montagne St. Pierre. In het voorjaar van 2013 werd er door aanwonenden met een rotstuin op het Nederlandse deel van de berg minstens één Gladde Slang gezien. Was er dan toch sprake van een kleine restpopulatie aan de rand van de verdwenen Coulisse? Bij de zoekexcursie werden er aanvankelijk heel wat interessante dieren gevonden (Hazelworm, Alpenwatersalamander, Kleine Watersalamander en een olijfgroene Bruine Kikker). Ook de Gewone Pad zal wel door iemand zijn gezien die dag. De Groene Kikker komt trouwens ook voor op dit deel van de berg met zijn poel en ook de Rugstreeppad wordt er soms gezien. Verder werden tijdens de excursie nog wat dagvlinders gezien zoals een al laat Bruin Zandoogje en nachtvlinders (met o.a. een rups van de Veelvraat). Al met al een geslaagde dag, hoewel de Gladde Slang niet werd gevonden. Dat zou ook eigenlijk ook al te mooi zijn. Na het afsluiten van de excursie door initiatiefnemer Ingo Janssen gingen enkele specialisten nog even verder zoeken. De groep bestond uit Peter Keijsers, Sjuul Verhaegh, Domin Dalessi en Hans Moonen. Ondergetekende sloot zich hierbij aan. Al vrij snel na het middaguur werd op de plek waar de Gladde Slang in het voorjaar werd ontdekt een jong Glad Slangetje gevonden! (Zo rond 13.40u volgens mijn notities). Bij het afzoeken van de steile helling werd daarna (door ondergetekende) een volwassen mannetje ontdekt van 57,5cm met ernaast een vervellingshuidje. Hierna werd nog weer een jong exemplaar gevonden. Drie stuks in totaal dus!

Een geweldige dag voor natuurliefhebbers, die werd afgesloten met een ter plekke rondvliegend Rood Weeskind, een zeer grote nachtvlinder die in rust grijs getekend is, maar in vlucht de rode achtervleugels laat zien. Een dag om in te lijsten!

Zondag 22 september. Een Kruisspin vangt een Dagpauwoog aan de Emmastraat/Sint Martinusstraat. Zo is de natuur, maar gelukkig weet de Dagpauwoog zich uit het net los te fladderen.

Maandag 23 september. Maar liefst 20 Kleine Vossen op de Buddleia's bij het ouderenhuis "De Appelgaard" in Margraten. Daarna 3 Kolibrievlinders tegelijk in het zicht op de Buddleia's bij "De Bron", op de hoek van de Sint Martinusstraat in Breust. Avondprogramma: lezing en foto's door Bert Verton over orchideeën, libellen en vlinders in Andalusië.

Dinsdag 24 september. Een Gewone Pad, 2 Alpenwatersalamanders en een Kleine Watersalamander bij de Dassenburcht.

Woensdag 25 september. Witte Kwikstaarten ("Akkermennekes") bij Walpot aan de Ir. Rocourstraat.

Wel 8 Atalanta's bij de Bron. Nu een Gehakkelde Aurelia in een Kruisspinnet. Afloop onbekend, ik kan er niet bij door de begroeiing, maar zie de vlin-

der (en het net) niet meer terug.

Zaterdag 28 september. Vier soorten vlinders uit de Schoenlappersfamilie op de Jeu de boulesbaan in Breust: Kleine Vos, Atalanta, Dagpauwoog en zelfs een Distelvlinder op de Vlinderstruik.

Maandag 30 september. Kleine Vuurvlinder op Herfstasters aan de Eijkerstraat en Kolibrievlinder op IJzerhard aan de Hendrik van Gelderstraat in Margraten. Kolibrievlinder bij de Bron in Breust op Buddleia. Op Texel dreigt de daar vanouds voorkomende variant van de Waterspitsmuis uit te sterven door de concurrentie met de recent ingewekeken Huisspitsmuizen. In Eijsden is het afwachten wat de komst van Kessler's Grondel, Zwartbekgrondel, Marmergrondel, Pontische Stroomgrondel en Blauwband voor onze Riviergrondels, Bempjes en Rivierdonderpadden zal gaan betekenen. De nieuwe soorten gaan ons bereiken vanuit het Donaugebied via het recent gegraven Main-Donaukanaal.

Woensdag 2 oktober. Droge lucht door hogedrukgebied "Karin".

Vrijdag 4 oktober. Het Bruin Zandoogje vliegt dit jaar in Nederland nog erg laat door. Bij een zoektocht op de St. Pietersberg naar een laat exemplaar vliegt er eentje voor mijn voeten op tot boven mijn hoofd. Door het tegenlicht kan ik geen foto maken en alleen een onzekere waarneming doorgeven aan de Vlinderstichting. Opvallend: er vliegen zeer veel Libellen rond op de berg, waaronder Bruinrode Heidelibellen. Noorse Esdoorn in het Ursulinenpark kleurt mooi rood. Zie hiervoor ook de "Bomenwandeling Ursulinenpark Eijsden" van het IVN (Reinetta Roepers, 2010).

Donderdag 10 oktober. Het is aardig afgekoeld. Op 11 oktober wordt het hier overdag nog geen 9° en op zaterdag 12 oktober is er alweer vorst op de auto's (in Banholt) met ijsbloemen op het autodak.

Zondag 13 oktober. Koude wind. Rode Eekhoorn op de hoek van de Groenstraat en de Rijksweg en daar ook een Kraai met een Walnoot in zijn bek.

Vrijdag 18 oktober. Groene Kikkers en schildpad in de Bron. Eric Poulsen uit Mheer ziet vele Kieviten in de Eijsder Beemden en ziet en hoort daarnaast een Goudplevier overvliegen.

Zaterdag 19 oktober. Veel vlinders op de Asters bij het Jeu de boulesbaantje in Breust: 9 Dagpauwoog, 7 Atalanta's en 1 Kleine Vos tegelijk in het zicht. Daarna "mit Uuëverveerder Jules nao Terneje". Veel jonge vis bij de veerstoep aan de Eijsdense kant in het heldere water: herkenbaar zijn de vele Voorntjes, wat gestreepte Baarzen en enkele wat lager zwemmende Riviergrondels. Aan de overzijde van de Maas komen An van Santen en ik elkaar tegen, bij het Albertkanaal. "heb vandaag nog geen Oranje Luzernevlinder gezien", zeg ik tegen An, "en de zon laat inmiddels vrijwel verstek gaan". "Wat komt daar?" zegt An. Inderdaad, een Oranje Luzernevlinder! An ziet er daarna nog twee langs de Maas en ziet ook de vele jonge vissen in de Maas.

Dinsdag 22 oktober. Warme dag, afgesloten met onweer. KNMI-station Ell

23.1°. Heugem bebouwde kom zelfs 23.7°. Tussen Margraten en Sibbe 7 Oranje Luzernevlinders en een Gele Luzernevlinder op een veldje met Witte Klaver. Er worden dit jaar erg veel Oranje Luzernevlinders gemeld en ook wel wat Gele. Vaak ziet men op waarnemingsites bij de melding van een Gele Luzernevlinder een foto van een Oranje staan. Het verschil is inderdaad soms moeilijk te zien. In het algemeen kan men het volgende zeggen: in Nederland komen twee soorten Luzernevlinders voor. Is de vlinder in de vlucht warm oranjegeel (okergeel), dan is het een Oranje Luzernevlinder. Is de vlinder zittend met gesloten vleugels meer mosterdgeel (grijsgeel als Dijon mosterd) dan is het mogelijk een Gele Luzernevlinder. Verwarring met sommige licht gekleurde vrouwtjes van de Oranje kan echter optreden. Normaal is het vrouwtje van de Oranje okergeel maar er zijn ook witachtige vrouwtjes, de zogenaamde “forma Hélice”. Het vrouwtje van de Gele Luzernevlinder en het vrouwtje van de Oranje forma Hélice zijn in de vlucht allebei witachtig. Het mannetje van de Gele kan lichtgroen zijn in de vlucht (wanneer de geopende vleugels te zien zijn). Maar de lichte vrouwtjes van de twee bovengenoemde soorten kunnen ook wel wat groentinten in hun witte bovenzijde hebben... Duidelijke foto's van de waarneming kunnen dan opheldering verschaffen, gezien de andere verschillende details per soort (zoals de breedte van de zwarte banden langs de vleugels). Het is soms echt voer voor de specialisten. Gele Luzernevlinders komen ieder jaar uit Centraal Europa naar ons toe, Oranje Luzernevlinders hebben een zuidelijker herkomst (waaronder Noord-Afrika) en kunnen met Spaanse winden meekomen. Beide soorten planten zich hier in de zomer voort, maar vlinders en rupsen overleven vervolgens de vochtige kwakkelwinters hier niet. De Oranje Luzernevlinder vliegt bij ons meestal wat langer door dan de Gele. In de literatuur vindt men uit ook waarnemingen uit het verleden van andere soorten Luzernevlinders: het Veengeeltje, de Zuidelijke Luzernevlinder en de Steppeluzernevlinder. De kans om één van deze soorten in ons land tegen te komen is echter verwaarloosbaar. Het Citroentje is overigens ook verwant aan de Luzernevlinders.

Donderdag 24 oktober. Op het pleintje bij de kerk van Margraten stond deze zomer een rand van tuinplanten met vele gele bloemetjes. Een Oranje Luzernevlinder is niet weg te slaan van deze bloemen. Naar Dientje Wolfs gaan voor de soortbepaling van de plant. Guy hielp eerder dit jaar al met de Rode Spoorbloem (Rode Valeriaan) die Kolibrievlinders aantrekt.

Vrijdag 25 oktober. Regenachtige avond. Mijn keuken met tl-verlichting en glazen balkondeur leveren weer een leuke waarneming op. Op de keukendeur zit een forse beige nachtvlinder: het is de Gepluimde Spanner.

Zaterdag 26 oktober. Zonnige dag. In Laag Caestert heel wat Muurhagedissen bij de Zaagmolen. Een kort

bezoek levert minstens 9 stuks op. Een Daggauwoog kruipt zichtbaar weg onder een lage overkapping bij een woningberging aan de Gascogne. Overwintenaar zo te zien.

Maandag 28 oktober. De Sint Judasstorm trekt van Engeland naar Nederland. Daarna opklaringen. Mevrouw Speckens ziet een Kolibrievlinder op de lage Verbena in haar tuin in de Beezepool. Regenboog te zien in Zuid-Limburg. Lezing van de heer Meyer uit Terhorst over de Steenuilen rond Eijsden. Zeer leerzaam.

Dinsdag 29 oktober. Nog een regenboog. Alpenwatersalamander in de kou bij de Dassenburcht.

Woensdag 30 oktober. Gele bloemen op de Winterjasmijn aan het Veldje 45.

Donderdag 31 oktober. Twee Oranje Luzernevlinders bij het Hamsterreservaat Sibbe. Wat vliegt daar? Een witje met een lichtgroene kleur met geopende vleugels? Foto's gemaakt als het diertje gaat zitten. Met gesloten vleugels grijsachtig mosterdgeel en ook een stuk wit op de gesloten voorvleugel. In vlucht de kleur van halfrijpe witte druiven (licht groenachtig). Een zeer late Gele Luzernevlinder. Foto's opgestuurd naar de Vlinderstichting en bevestigd door Kars Veling: een 100% zekere Gele Luzerne! Mijn "laatste" waarneming van deze soort in de herfst was tot nu 26 oktober 2006 langs de Voerenweg. Op deze laatste oktoberdag van 2013 werden ook nog twee zeer late Tijgerblauwtjes gezien in de Euregio: eentje bij Landgraaf en een exemplaar bij Huy. Het Tijgerblauwtje is een soort van de Middellandse zee en is bij ons zeer zeldzaam.

Zondag 3 november. Bezoek aan de St. Hubertusjaarmarkt te Aubel met de zegening van 400 paarden. In de zon is het wel lekker, maar warm is het niet. De bovenlucht op 5km hoogte is zelfs zeer koud. In Wijk bij Duurstede trekt er een tornado over, in Midden-Nederland is er hagel. Dichter bij huis: overall Kraaien en Roeken in de weer met Walnoten.

Donderdag 7 november. Herfstdag met langdurige regen.

Zaterdag 9 november. Even naar Dientje Wolfs met het gele bloemetje uit Margraten. Het is "Tandzaad" ("Bidens"). Dientje maakt appelstroop zonder bieten erdoor. Lekker zoetig, een beetje friszuur ("rins") en roodachtig van kleur. Twee Kraaien met Walnoten in hun bek op het Veldje.

Maandag 11 november. Vorst aan de grond. Er worden nog steeds late Oranje Luzernevlinders gemeld. Nog 2 exemplaren van deze soort gezien, stil zittend op een veldje met Witte Klaver bij Margraten, maar goed te vinden door hun opvallende kleur.

Woensdag 13 november. Na dichte mist een mooie opklaring, zo rond 14u. In Midden-Limburg klaart het die dag eerder op. Daar worden nog grote meldingen van Oranje Luzernevlinders gedaan in het Reigelsbroek bij Montfort (10 en 20 exemplaren). Erg mooie waarnemingen. Zo wordt ook mijn melding van 8 november 2009 nog eens bevestigd (18 exemplaren op een veldje aan

de Voerenweg).

Zaterdag 16 november. Intocht Sint Nicolaas en zijn Pieten in Eijsden aan de Maas. De sfeervolle traditie trekt ook steeds meer burenen van over de grens, getuige het vele Frans dat je er hoort. Ik herinner me nog goed het mysterieuze bezoek van de Sint een kleine halve eeuw geleden, in de nacht van 5 op 6 december. De diepe etensborden stonden dan op de keukentafel te wachten op "Sjtaeëves", "Paeëperkookemennekes", mandarijnen, doppinda's en noten.

Zondag 17 november. Avondrood in west, zuid en oost, maar ook recht boven Eijsden.

Woensdag 27 november. Als u rond deze tijd met de auto langs het Savelsbos rijdt, ziet u soms kleine grijze nachtvlinders, bijna ter grootte van een Icarusblauwtje, in het licht van de koplampen. Dit zijn de mannetjes van de Kleine Wintervlinder. Op het Veldje 44 zaten er die avond 2 stuks op de glazen portiekdeur, afgekomen op het licht.

Vrijdag 29 november. In de ochtend groot Ree op de Sint Geertruideweg bij de Knuuvelkes. Bij de banketbakkerij in de Kerkstraat met het oude Eijsdense wapen liggen de zoete broodmannen van dit jaargetijde te wachten op de Sint. In Eijsden worden deze "Sjtaeëves" nog gemaakt zonder veel opsmuk. Ik herinner me goed dat ze in mijn zeer jonge jeugd (in de jaren '60) in de bakkerij Fonsaer op de Vogelzang ("bie Meike") "Peelsmaan" werden genoemd. "Ja", zegt mevrouw Wolfs van de "soekkerbekker" in de

Kerkstraat: "Peelsmaander", zo heetten ze toen bij ons ook. De Diksjenaer van Mestreech (uitgave 1985) noemt het woord "peel": "nne peel" was een langwerpige "Frans" wittebrood. In grote delen van Belgisch en Nederlands Limburg horen we "Mikkeman". Vaak heeft deze broodman daar een wit stenen pijpje in zijn mond. In Duitsland horen we "Weckemann", "Stutenkerl", "Klausenmann" en vele andere varianten. In Luik: "Bonhomme" (of "Bouname"). Wat betreft de "Sjtaeëvemennekes" tasten we enigszins in het duister. Alle drie de bakkers in Oud-Eijsden (Claessens, Feijs en Wolfs) maken ze nog, volgens hun eigen recept (met krenten/rozijnen of juist als suikerbrood zonder rozijnen en allemaal in de oervorm, zonder pijp). Maastricht en Stein kennen ook hun Stevemennekes en ook Margraten en Gronsveld hebben hun "Sjtëves". Mogelijk heeft dit te maken met Sint Steven (die zijn naamdag heeft op 26 december). Maar dat wist je allemaal niet toen je vroeger soms een paar "Sjtaeëves bie Sjtaeëves" ging halen (bij bakker Stevens in de Kerkstraat, nu bakkerij Feijs)...

Jacques Piters

Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!

Ziet u wat bijzonders in de natuur? Maakt u iets bijzonders betreffende natuur en/of milieu mee? Zet het op papier of laat het de redactie weten. Ons mededelingenblad is voor en van de leden!

Hebt u foto's, dia's, natuurtijdschriften, natuurboeken die u kunt missen? Van harte welkom.

Jean Creuwels

DE BASSE-MEUSE (TOEVOEGING)

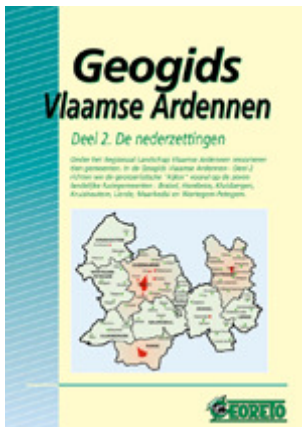
Enige lezers vroegen mij om meer informatie. Helaas zijn de bestaande bronnen op papier enkel ééntalig Frans. Sinds enkele maanden ben ik ook actief op internet. Hier kunt u alles vinden wat u wenst over La Wallonie. Franstalig, maar klik op de vertaaltoets en het staat er in onze landstaal.

Voor wie geschreven Nederlandstalige informatie zoekt hier nog een tip. Vanaf de Franse tijd zijn in België zowat alle staatjes, dorpjes, rijksheerlijkheden etc. zelfstandige gemeenten geworden. Na WO II is er dan eerst in België de taalgrens tot stand gekomen (1963) en daarna vanaf 1970 een grote samenvoeging van vele kleine gemeentes tot een grotere. Dat betekende dat onder andere 10 voormalige Bonne Villes centrumgemeentes werden.

Zo werd Borgloon de kern van Hoepertingen, Bommershoven, Rijkel, Kerniel, Jesseren, Gors-Opleeuw, Broekom, Gotem, Voort, Grootloon, Hendrieken en Kuttekoven. Tongeren is de samensmelting van de gehuchten Mulken, Blaar en de gemeenten Neerrepn, Riksingen, Henis, 's Herenelderen, Berg, Mal, Sluizen, Nerem, Vrerem, Diets-heur, Rutten, Lauw, Widooie, Piringen, Overrepn en Koninksem. Voor Peer, Bilzen, Sint Truiden, Hasselt e.a. geldt hetzelfde.

Deze nieuwe gemeenten wilden zich profileren met onder andere een getuigenis van hun roemrijk verleden in de feodale tijd. En dat lukte. Met een speciale wet uit 1985 kregen zij weer de kwalificatie Stad!

Sinds 1983 worden er Geografische Recreatieve Toeristische Gidsen uitgegeven door een uitgeverij uit Sint Truiden. Auteur Dhr. Pierre Diriken, docteur in de geografische wetenschappen. In het Nederlands. Eerst alleen betrekking hebbend op Fruitstreek: Haspengouw, De Kempen en Het Maasland. Nu komen ook andere steden en landstroken aan de beurt, zoals Leuven en de Vlaamse Ardennen. Inmiddels zijn er meer dan 30 Gidsen verschenen. Verkrijgbaar in Belgische boekhandels, kostprijs 4 á 10 euro. Alle informatie vindt u op internet (<http://www.geogidsen.be>). Zoek maar eens met "geogidsen België".

Jean Creuwels

HET MESCHER PLUKBOS (1)

In de september 2013 uitgave van GRUELES stond een interessant artikel over Het Mescher Plukbos. Geschreven door een Gronsveldenaar voor de Gronsveldenaren. Volgens ons ook interessant voor onze Eijsdenaren.

Met toestemming van de schrijver Hub Reumers en van de redactie van Grueles zal het artikel integraal in ... delen in komende uitgaves van onze De Wissel gepubliceerd worden. Onze IVN is de Stichting Grueles zeer erkentelijk voor deze toestemming.

Jean Creuwels

10 Jaar Mescher Plukbos

“Begin 2000 besloot de gemeenteraad van Eijsden om, ten behoeve van de realisering van bos en natuur in onze gemeente, een samenwerkingsovereenkomst aan te gaan met de Stichting het Limburgs Landschap. Directe aanleiding hiervoor was de

noodzaak om te komen tot de realisatie van bos en natuur in relatie tot het nieuwe bedrijventerrein Eijsden-Maastricht. Een projectcoördinator is aangesteld om onder andere te komen tot een Groenstructuurplan waarin mogelijke ontwikkelingen voor langere termijn op Eijsdens grondgebied ten aanzien van de realisatie van bos en natuur geschetst zijn. Met de vaststelling van dit Groenstructuurplan wordt in feite de basis gelegd voor de ruimtelijke invulling van de structuur voor bos en natuur in onze gemeente.”

Citaat uit het Voorwoord van het Groenstructuurplan Buitengebied Gemeente Eijsden juni 2003 van A.M.A.J. Spauwen, Wethouder Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

In feite kwam het erop neer dat als gevolg van de realisatie van het bedrijventerrein Eijsden-Maastricht Provincie Limburg met beide gemeenten een natuurcompensatieplan overeenkwam ter grootte van 17,6 ha op Eijsdens grondgebied. Maastricht kreeg ook een verplichting die resulteerde in een uitbreiding van het Millenniumbos op de Cannerberg. Daarnaast nam gemeente Eijsden nog een extra inspanningsverplichting op zich om aanvullend 15,2 ha. bos te realiseren ten zuiden van het toekomstige bedrijventerrein, dit met financiële ondersteuning van provincie en gemeente Maastricht.

In het Groenstructuurplan is deze compensatie vertaald als zoekgebieden bos en natuur in de volgende nieuwe groenstructuren:

1. Een bos-zone van 20 ha ten zuiden van het bedrijventerrein Eijsden-Maastricht
2. Natte opgaande natuurelementen tussen 5 en 10 ha ten westen van

Gronsveld en Rijckholt in de laaggelegen potentiële kwelzone

3. 23 tot 28 ha bos in de omgeving van de voormalige Zinkwitfabriek
4. Het (in 2003) reeds gerealiseerde Mescher Plukbos
5. Een bos-zone aan de zuidkant van het Caestertveld en bij de A2 met in totaal 15 tot 20 ha aan boselementen

In grote lijnen kan gesteld worden dat op het gesaneerde deel van het Zinkwitterrein ca. 10 ha en het Mescher Plukbos ter grootte van 7 ha is gerealiseerd. Voor het overige zijn als het ware enkele rafelranden beplant en zit verdere uitvoering al of niet nog in de planfase.

Tot zover de inleiding naar het werkelijk doel van dit artikel, 10 jaar Mescher Plukbos.

Als vaste lezer van dit periodiek bent u van ons gewend dat wij altijd schrijven over onderwerpen die handelen over de natuur in en om Gronsveld en Rijckholt. Mesch lijkt dan te ver weg, maar bedenk wel dat het Mescher Plukbos er is gekomen ter compensatie van het gemis van een stukje “Groeselt aan de Maos”. Bovendien ligt het binnen loopafstand en maakt menige Gronsveldse wandelaar wel eens gebruik van de route door het Mescher Plukbos. Daarnaast kan gesteld worden dat het Mescher Plukbos als natuurgebied in ontwikkeling een ruimere aandacht verdient dan het nu krijgt.

Nu, als het ware ter gelegenheid van het eerste decennium, krijgt het Mescher Plukbos aandacht in de vorm van dit artikel.

In het Groenstructuurplan is het Mescher Plukbos in een afzonderlijke bijlage beschreven inclusief bosontwerpplan en beplantingslijst. Bij de situering is rekening gehouden met de ligging in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en wordt het Mescher Plukbos gezien als een stapsteen van het Savelsbos naar het Maasdal, een vitaal onderdeel in de zuidelijke verbindingszone van de EHS.

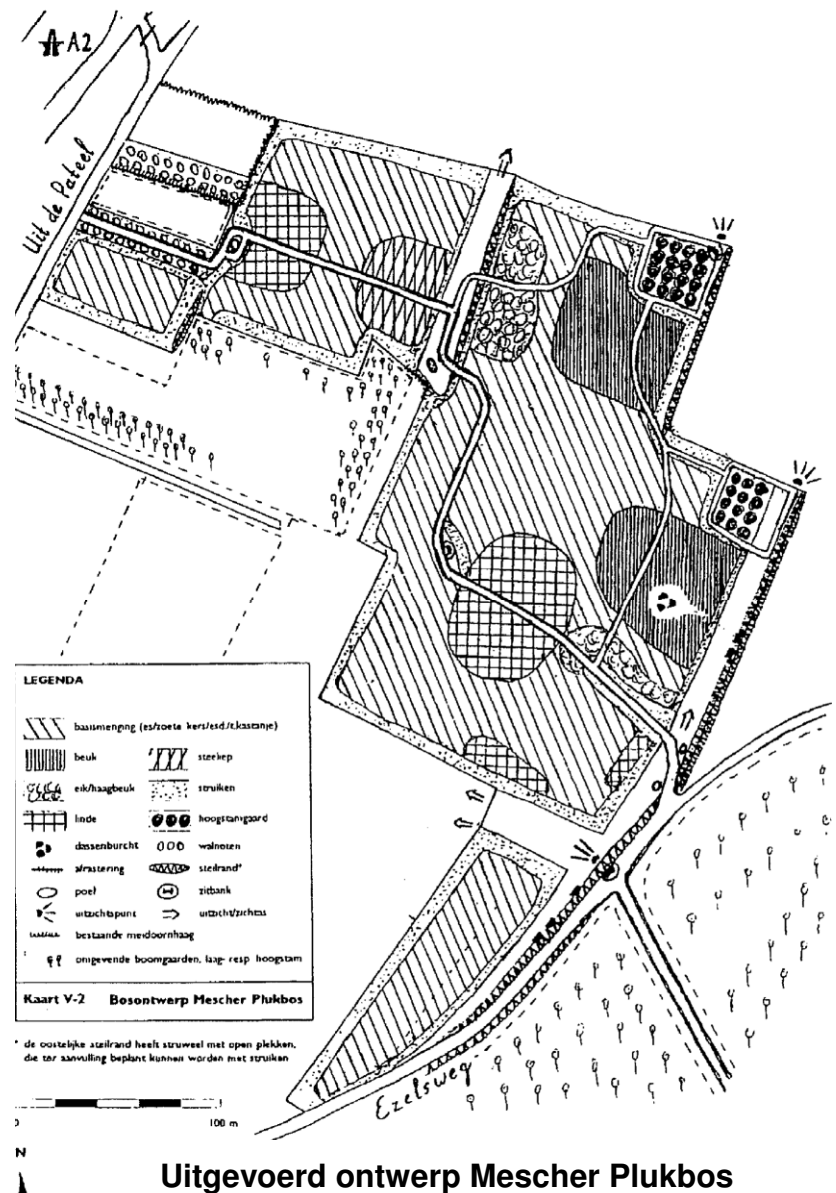
Bij het ontwerp en de aanleg van het bos heeft men zich laten leiden door de door Stichting Bos en Hout Wageningen vastgelegde principes van geïntegreerde bossen en geïntegreerd bosbeheer. Bij een geïntegreerd bos is het de bedoeling dat een bos zo snel mogelijk na aanleg aantrekkelijk is voor bezoekers, ruimte biedt voor natuurontwikkeling en een basis legt voor toekomstige houtproductie. De uitdaging bij de aanleg van een geïntegreerd bos is om alle functies waarvoor is gekozen een plaats te geven en om van al deze functies een zo hoog mogelijk resultaat te krijgen.

Stichting Hout en Bos heeft een aantal “bouwstenen” bedacht die toegepast kunnen worden om het gewenste resultaat zo snel mogelijk te bereiken. Enkele van de belangrijkste bouwstenen zijn:

- Gevarieerde bosstructuur
- Mengen van boom- en struiksoorten
- Inheemse soorten
- Open plekken
- Bosranden
- Dood hout
- Toegankelijkheid
- Snel een bosbeeld
- “Bomen op rijtjes” voorkomen

Bij de aanleg van het Mescher Plukbos zijn een aantal van deze bouwstenen toegepast met als doel de natuur- en belevingswaarden zo snel mogelijk op het niveau van een ouder, reeds bestaand bos te brengen. Bijvoorbeeld door bij het mengen van boom- en struiksoorten exemplaren van verschillende omgang te gebruiken waardoor sneller een bosbeeld ontstaat. Ook bijvoorbeeld door het gebruik van inheemse soorten. Inheemse bomen en struiken dragen immers meer bij aan de biodiversiteit dan uitheemse soorten, omdat er meer organismen aan gebonden zijn. Zo zijn er op de inheemse eik, wilg en berk meer dan 300 plantenetende insectensoorten gevonden en op de geïntroduceerde soorten Amerikaanse eik, plataan en robinia minder dan 30 soorten. Naast het gebruik van inheemse soorten krijgt de toepassing van oorspronkelijk genetisch plantmateriaal steeds meer aandacht bij de aanleg van nieuwe bossen. Veel inheemse soorten worden opgekweekt uit goedkoop zaad uit Zuid- en Oost-Europa. Dat zijn gebieden met een ander klimaat. Het importmateriaal heeft dan ook andere erfelijke eigenschappen en is minder aangepast aan de Nederlandse groeiomstandigheden. Onze insecten zijn bijvoorbeeld aangepast aan de bloei- en vruchttijden van bomen en struiken van oorspronkelijk genetisch materiaal. Door Staatsbosbeheer en Bronnen Bomen is een netwerk van kwekers opgezet dat zich gespecialiseerd heeft in het kweken en verspreiden van oorspronkelijk genetisch plantmateriaal. Aar-

Uitgevoerd ontwerp Mescher Plukbos

de oostelijke zuidrand heeft struweel met open plekken, die ter aanvulling beplant kunnen worden met struiken

dig om te weten is dat het Mescher Plukbos voor een groot deel is aangeplant met dit oorspronkelijk genetisch plantgoed. Volgens de orderbevestiging van Bronnen Bomen totaal 22.800 stuks aan bomen, boompjes en struiken. Kosten € 12.295,-- .

Tevens is het bos als het ware geïntegreerd in het landschap, kleinschalig met diverse bosachtige landschappen met afwisseling tussen open en dicht, met ecologisch interessante situaties door de vele bosranden waardoor veel ruimte ontstaat voor bloemrijke zoomvegetaties. Na verloop van tijd is er ook plaats voor dood hout, ontstaat er variatie in bosstructuren en kunnen zich min of meer natuurlijke bosgemeenschappen ontwikkelen. (*wordt vervolgd*)

Hub. Reumers

Met dank aan Edmond Staal, Carlo van Seggelen van Limburgs Landschap

Bronvermelding;

F.P.Kapsenberg, 2003. Groenstructuurplan Buitengebied Gemeente Eijsden
Patrick Jansen *et al.* 2001. De aanleg van geïntegreerde bossen

NATUURHERSTEL OP ZIJN BEST IN VLAANDEREN.

In de jaren 1950-1960 vond er een grootschalige ruilverkaveling plaats in heel België. Eind 20^e eeuw is ook hier het inzicht gegroeid dat kleinschaligheid beter is voor de natuur en worden landbouwgronden omgezet in natuurgebieden. Bij nieuwe ruilverkavelingen wordt er dus aan de natuur gedacht. In het Oostbrabantse Hoegaarden en omgeving met succes.

Zie volgende tekst, overgenomen uit de herfstuitgave van Natuurblad van Natuurpunt.

Natuurpunt boekte spectaculaire resultaten op de ruilverkaveling in Hoegaarden. Wat voor de landbouw marginale akkers op de oevers en de steile flanken van de Schoorbroekbeek waren, werd door Natuurpunt omgezet naar grasland en struweel.

In 2006 verschenen bijenorchissen en het zeldzame bleek bosvogeltje, vergezeld door wilde marjolein, graslathyrus, borstelkrans, donderkruid en klavervreter. In 2009 dook hondskruid op, net als de grote keverorchis en de brede wespenorchis. 2013 was een echt topjaar. Het hondskruid breidde uit, bokkenorchis en bosorchis kwamen tot bloei en twee nieuwe orchideeën verschenen: bergnachtorchis en soldaatje.

De resultaten zijn een referentie voor de ruilverkaveling in Willebringen, die dit jaar start.

Jean Creuwels.

HET BESTUUR

Voorzitter:	Vacature	
Secretaris:	Jacques Piters Vogelzang 15 6245 BS Eijsden	tel. 409 23 65
Penningmeester:	Jean Creuwels Cuyleborg 65 ^e 6228 BE Maastricht jeancreuwels.ivn@gmail.com	tel. 361 61 95
Vicevoorzitter	Maarten vd. Sande JP Sweelinckstraat 56 6245 GW Eijsden	tel. 409 48 61
Lid	Suzanne van de Wiel Reijershaag 77 6228 HB Maastricht	tel. 361 17 18
Verenigingslokaal:	"De Dassenburcht" Breusterstraat 27 (Souterrain, achter voormalig klooster) Eijsden (Treffersteeg)	

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht/Venel	Jean Creuwels	361 61 95
"De Woelratten"	Maarten vd. Sande	409 48 61
Lezingen	Jean Creuwels	361 61 95
Vogels	Frans Dassen (a.i.)	409 12 83
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	352 11 09
Gebouw	R Vranken/L Frambach	409 16 06
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl .